

BEWUSTWORDING IS CRUCIAAL: 'MENSEN ZIJN VAAK WELWILLEND, MAAR ONWETEND.'

Drie oude steden onder de loep voor een toegankelijke stoep

Sinds de regering in 2016 heeft beloofd om de het VN-verdrag Handicap uit te voeren is algemene toegankelijkheid bij wet verplicht. Toegankelijkheid is een breed begrip. Het betekent dat alles wat onder de verantwoordelijkheid van overheden valt, toegankelijk moet zijn voor mensen met een beperking. Dus ook de openbare weg en de stoep. Dat valt nog niet mee, zeker in oude steden is het een zaak van lange adem.

door Jellie Kieft / Tekstzorg

De aanleiding voor dit artikel was een column van Marcel Levi, de vroegere bestuursvoorzitter van het AMC-ziekenhuis in Amsterdam. Hij schreef in februari van dit jaar in Het Parool: 'Wanneer heeft u voor het laatste een blinde man of vrouw gezien in het centrum van Amsterdam? Of een lichamenlijk meervoudig gehandicapte?' (...) 'Met eindeloze stoepranden, obstakels op de trottoirs, nietsontziende fietskamikazes en scooterterroristen en ontoegankelijke winkels, is de stad een onneembare vesting voor mensen met minder mobiliteit of andere handicaps.'

AMSTERDAM

Desgevraagd geeft gemeentewoordvoerder Rutha Fessehaye toe dat een toegankelijk Amsterdam geen gemakkelijke opgave is. 'In een stad als Amsterdam zijn de straten smal in de binnenstad en de bruggen over de grachten vaak steil. Waar het kan, kiezen we voor het anders inrichten van de straat, zodat ook mensen met een rolstoel of kindervan meer ruimte hebben. Maar het is en blijft een oude en monumentale binnenstad, waar snelle oplossingen meestal niet voorhanden zijn.'

De gemeente Amsterdam laat zich adviseren door Cliëntenbelang Amsterdam. Beleidsmedewerker Bart Weggeman van Cliëntenbelang is redelijk positief over zowel de plannen voor verbeteringen als de samenwerking met de gemeente. 'Maar het lijkt moeilijk om op korte termijn verbeteringen door

te voeren, zoals het realiseren van toegankelijke tramhaltes en bredere trottoirs. Het gedrag van medeweggebruikers, handhaving bij uitdijende terrassen en uitstallingen en dergelijke is nog echt een zorgenkind.'

Weggeman is voorzichtig hoopvol: 'Een plek waar we duidelijk verbetering zien is de omgeving van de Ferdinand Bolstraat, waar de reclameborden en de fietsen langs de gevels bijna verdwenen zijn, en waar geen doorgaand autoverkeer meer is toegestaan. Het kan dus wel.'

HAARLEM

In Haarlem werd in 2018 het Jaar van de Toegankelijkheid aangegrepen om te werken aan een bredere toegankelijkheid, óók van de stoepen. Wethouder Marie-Thérèse Meijs: 'OV-haltes zijn opgehoogd, rateltickers in verkeerslichten aangebracht, op- en afritten bij trottoirs gemaakt, er is er nu een toegankelijke brug in de Kweektuin en de eerste maatregelen zijn genomen voor betere toegang tot gemeentelijke panden.'

In 2018 werden ook ambassadeurs voor toegankelijkheid aangesteld. Deze Haarlemmers, met uiteenlopende beperkingen, maken inwoners attent op obstakels zoals onhandig geparkeerde fietsen en overhangende takken. Dat doen ze, vol enthousiasme, met deurhangers. Femke Schukking, namens de ambassadeurs: 'We merken dat er veel belangstelling is voor de deurhanger. We hebben inmiddels elf mensen die coördinator zijn voor de deurhanger in hun wijk zodat wijkbewoners bij hen de deurhangers en posters kunnen ophalen.'

ARNHEM

Arnhem heeft in 2018 de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid ontwikkeld. In de standaard is opgenomen aan welke criteria voldaan moet worden bij nieuwbouw en verbouw van gebouwen, inrichting van de openbare ruimte (waaronder de stoepen) en evenementen én dat gebruikers bij het proces betrokken moeten worden. Maar deze standaard staat niet vermeld op de gemeentelijke website, evenals andere

informatie over stedelijke toegankelijkheid. De gemeente Arnhem reageert ook niet op herhaaldelijke mails hierover aan wethouder en voorlichter.

Karen Verholt, beleidsmedewerker Arnhem's platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg), maakt dit een beetje goed met een uitgebreide reactie. 'De toegankelijkheid is per wijk heel verschillend', meldt ze. 'Klachten gaan soms over smalle of ongelijke stoepen. Over fietsers die over de stoep fietsen of hun fiets er dwars op parkeren. Of er staat een lantaarnpaal of kabelkastje midden op de stoep. Ook ontbreken soms verlaagde trottoirbanden voor mensen die gebruik maken van een rolstoel of rollator. Voor slechtienden is goed groenonderhoud belangrijk omdat zij met hun taststok het groen langs de stoepen gebruiken als gidslijn om de route te volgen.'

De Apcg verwijst actief door, vertelt Verholt. 'Naar de gemeente voor losliggende stoeptegels en boomwortels. Gevaarlijke of hinderlijke situaties in de wijken gaan naar de teams Bewustwording Leefomgeving. Daarnaast hebben we regelmatig contact met de afdeling Openbare Ruimte over de inrichting van de stad en over knelpunten en obstakels. In de Arnhemse Standaard is nu afgesproken dat de Apcg van ontwerp tot toetsing betrokken wordt bij herinrichtingsprojecten in de stad en de wijken. Naar onze mening moet integraal gekeken worden naar de openbare ruimte. Wanneer een veilig fietspad ontbreekt gaan mensen over de stoep fietsen. Keuzes voor de ene groep hebben effect op een andere. De stad moet voor iedereen goed en veilig ingericht zijn.'

GEDRAG

De inwoners bij wie het niet mankeert aan ogen of benen kunnen veel bijdragen aan een betere stoepentoeankelijkheid, alleen al door even na te denken hoe en waar ze hun fiets neerzetten.

Moet een stad aan die bewustwording werken door strenger te handhaven met boetes of kunnen inwoners beter op een positieve manier geattendeerd worden op de belemmeringen die zij veroorzaken? De gemeente Haarlem koos in 2018 voor het laatste en de eerste signalen zijn positief. 'We zien en horen veel positieve reacties op de deurhanger', aldus wethouder Meijs. De gemeente Arnhem heeft meegedaan met de landelijke actie 'Houd de lijn vrij' waarbij de wethouder samen met een ervaringsdeskundige van het Apcg stickers plakte om te wijzen op het vrijhouden van geleidelijnen voor mensen met een visuele beperking. Karen Verholt: 'Mensen gaan er meer op letten als ze er op een positieve manier op worden gewezen. Men is vaak welwillend, maar onwetend.'

Ook Amsterdam probeert met bewustwordingscampagnes het belemmerend gedrag van inwoners en toeristen in te perken. Woordvoerder Rutha Fessehaye: 'Hierin werken we als gemeente samen met mensen met een beperking en organisaties die hen vertegenwoordigen. Binnen de gemeente lopen veel verschillende activiteiten tegelijk: van een bewustwordingscampagne om stoepen en geleidelijnen vrij te houden tot concrete aanpassingen.'

Toegankelijkheid is een zaak van lange adem blijkt uit de verhalen van de drie steden. Wethouder Meijs over Haarlem: 'Na een jaar is er natuurlijk nog geen sprake van een toegankelijke stad. Het werken daaraan vraagt om structurele aandacht en aanpassingen.'

MEER INFORMATIE

Amsterdam:

www.amsterdam.nl/iedereendoetmee,

www.clientenbelangamsterdam.nl

Haarlem: www.haarlem.nl/toegankelijke-stad,

www.ambassadeurstoegankelikestad.nl

Arnhem: www.apcg.nl

Ruimte voor iedereen
ambassadeurs toegankelijke stad.nl

V.l.n.r.: Jan Troost (o.a. VN-ambassadeur), Stef Harweg (projectleider Zorgbelang Inclusief) en Rick Brink (minister van Gehandicaptenzaken).

"OPZIJ! IK HOOR ERBIJ!"

Mensen met een beperking willen zelfstandig buiten de deur kunnen werken en winkelen, onderwijs volgen, uitgaan, sporten en reizen met het openbaar vervoer. Het testen van de toegankelijkheid van deze locaties (in brede zin: fysiek, ruimtelijk, informatief, digitaal, sociaal en financieel) is mogelijk dankzij een testpanel van ervaringsdeskundige VN-ambassadeurs van Zorgbelang Inclusief. Zorgbelang maakt daarna een verbeterplan. Dit plan is erkend door het VSB fonds en helpt bij de uitvoering.

Meer informatie via Sylvia Sikkema, 088 929 40 47 | 06 82 33 06 65.

Algemene informatie over inclusie en toegankelijkheid: www.aandeslagmethetvnverdrag.nl